

Yrjö Myllylä / Aluekehitys RD
Teemu Kinnunen / Viatek

Nelostietä markkinoille

TEHOMET OY

51200 KANGASNIEMI
Puhelin (015) 432 444, fax (015) 431 981

KAITOS OY

P. 09-694 4477, F. 09-694 4246
www.kaitos.fi

ASFALTTI -

KIVELÄNTIE 8 PL 1718 70461 KUOPIO
PUH. 017-2617 811 FAX 2613 823

OULUN VIATEK OY

Linnankatu 8, 90100 OULU
Puh. (08) 378 311, fax (08) 378 411

Nelostietä markkinoille

Seminaari ja kysely liittyivät Nelostieyhdistyksen käynnistämään projektiin, joka toteutetaan yhdessä Lapin liiton, Pohjois-Pohjanmaan liiton, Keski-Suomen liiton, Päijät-Hämeen liiton, Lapin tiepiirin, Oulun tiepiirin, Keski-Suomen tiepiirin ja Hämeen tiepiirin kanssa. Projektin organisaatiossa ja toteutuksessa yhdistyy näin uudella tavalla tienkäyttäjien todellinen tarve ja tekninen asiantuntemus.

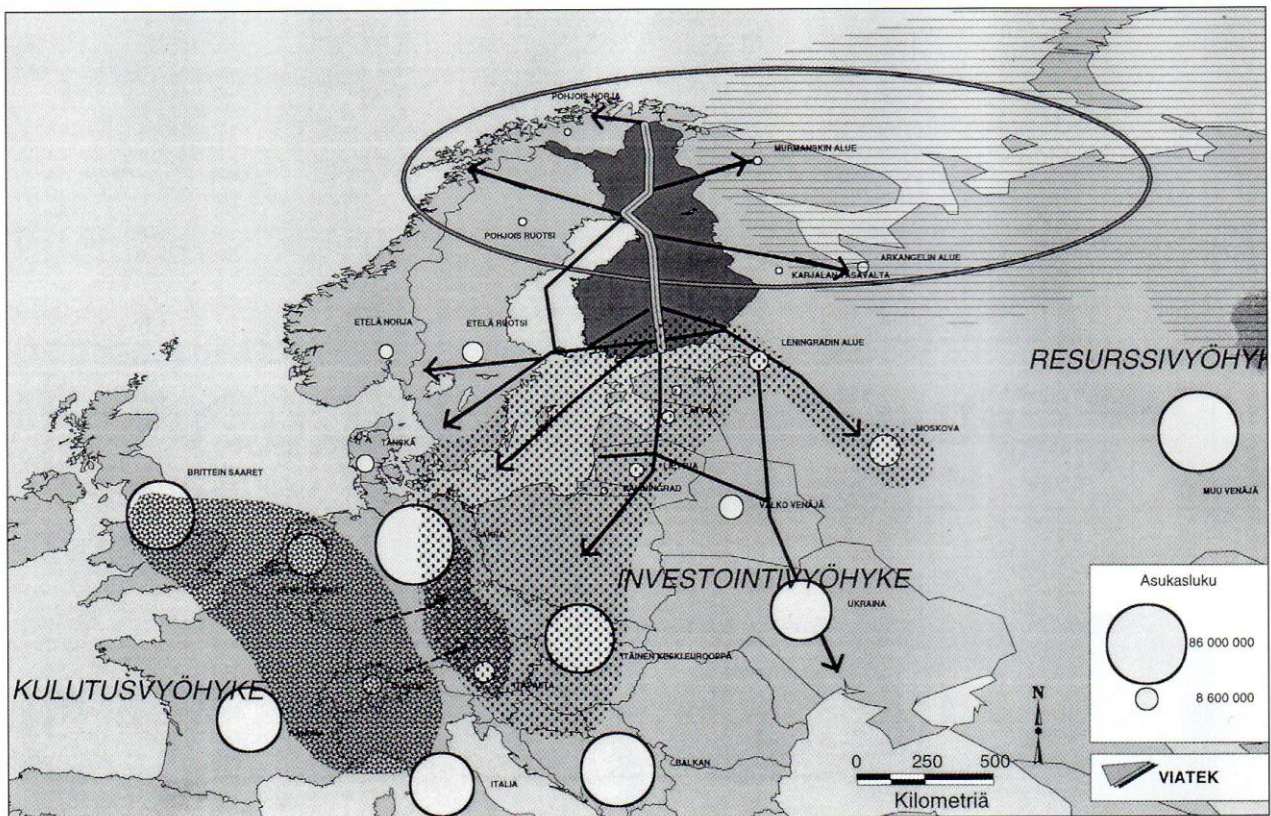
Projektin tavoitteena on viestittää Nelostien tärkeyttä eri osapuolille sekä osoittaa perustellusti jatkokehittämisen painopisteet. Projekti on tuottanut myös Nelostietä markkinoille -esitteen, jonka valmistamista ovat projektin

Teemu Kinnunen haastattelu, MapInfo-kuvat
Yrjö Myllylä projektikoordinaattori

Nelostien kehittämisessä tärkeintä ja kiireellisintä on liikenneturvallisuuden parantaminen, toiseksi tien standardin valtakunnallinen kehittäminen sekä kolmantena tien palveluiden kehittäminen. Asiantuntijahaastattelun tulokset esitettiin Nelostien kehittämisseminaarissa Jyväskylässä huhtikuussa. Seminaarissa olivat alustajina muiden muassa liikenneministeri Matti Aura ja tielaitoksen pääjohtaja Lasse Weckström. Seminaarin ja haastattelun toteutuksesta vastasi Nelostie E75-yhdistys puheenjohtaja Risto Parjanteen ja sihteeri Tuomo Palokankaan johdolla.

tilaajien lisäksi tukevat yritykset. Projektin konsulttina on toiminut Oulun Viatek Oy.

Asiantuntijahaastattelu kohdistettiin ensisijaisesti Nelostien varren tärkeimmille kuljetusalan yrityksille sekä teollisuuslaitoksille. Heitä voidaan pitää Nelostien kehittämistarpeiden asiantuntijoina, koska aikaisemmissa selvityksissä Nelostien on todettu erottuvan muista teistä erityisesti sen suuren pitkänmatkaisen tavaraliikenteen osuuden vuoksi. Pitkänmatkaisen tavaraliikenteen suuri osuus korostaa Nelostien roolia osana Suomen kansainvälistä tuotanto- ja kauppajärjestelmää. Kolmannes vastaajista edusti lisäksi kuntia tai

muita asiantuntijaorganisaatioita, kuten Suomen Tieyhdistys.

Haastattelu toteutettiin puhelinhaastatteluna ennakkomateriaaliin tutustumisen jälkeen maaliskuuhuhtikuun aikana 1998. Haastateltavia oli 23 ja heidän toimintansa kotipaikka jakaantui tasaisesti tien vaikutusalueen eri osiin Helsingistä Sodankylään.

Nelostie osa pohjoista ulottuvuutta

Valtatie 4, Eurooppatie E75, yhdistää Itämeren talousalueen ja Barentsin Euroarktisen alueen toisiinsa. Tie on osa E18-tien, Via Baltican ja

Barentsin Euroarktisen käytävän muodostamaa liikenne- ja kuljetusjärjestelmää. Tie on osa yhteiseurooppalaista TERN-verkkoa (Trans European Road Network) ja osa Eurooppatieverkkoa (E75).

Valtatie 4 on ainoa koko valtakunnan mittainen pääväylä, joka yhdistää myös Suomen itä-länsisuuntaiset yhteydet toisiinsa. Nelostien liikennelaskentoihin perustuvalla vaikutusalueella sijaitsee yli puolet suomalaisista ja Suomen teollisuudesta bruttoarvolla mitattuna.

Kansallisesti tie on ennen kaikkea Pohjois- ja Keski-Suomen viennin valtaväylä. Elektroniikka- ja metalliteollisuus kattaa yli 50 % Suo-

men viennistä. Elektroniikka- ja metalliteollisuuden nopea verkostoituminen (esimerkiksi Nokia ja Valmet) ja viennin lisääntyminen sekä suurteollisuuden vientikuljetusten yksiköityminen ja siirtyminen myös maanteille ovat muuttaneet Nelostien roolia jakelukanaavasta viennin valtaväyläksi. Nelostie ja sen palvelut tulee nähdä osana Suomen vienniteollisuuden kokonaisuutta.

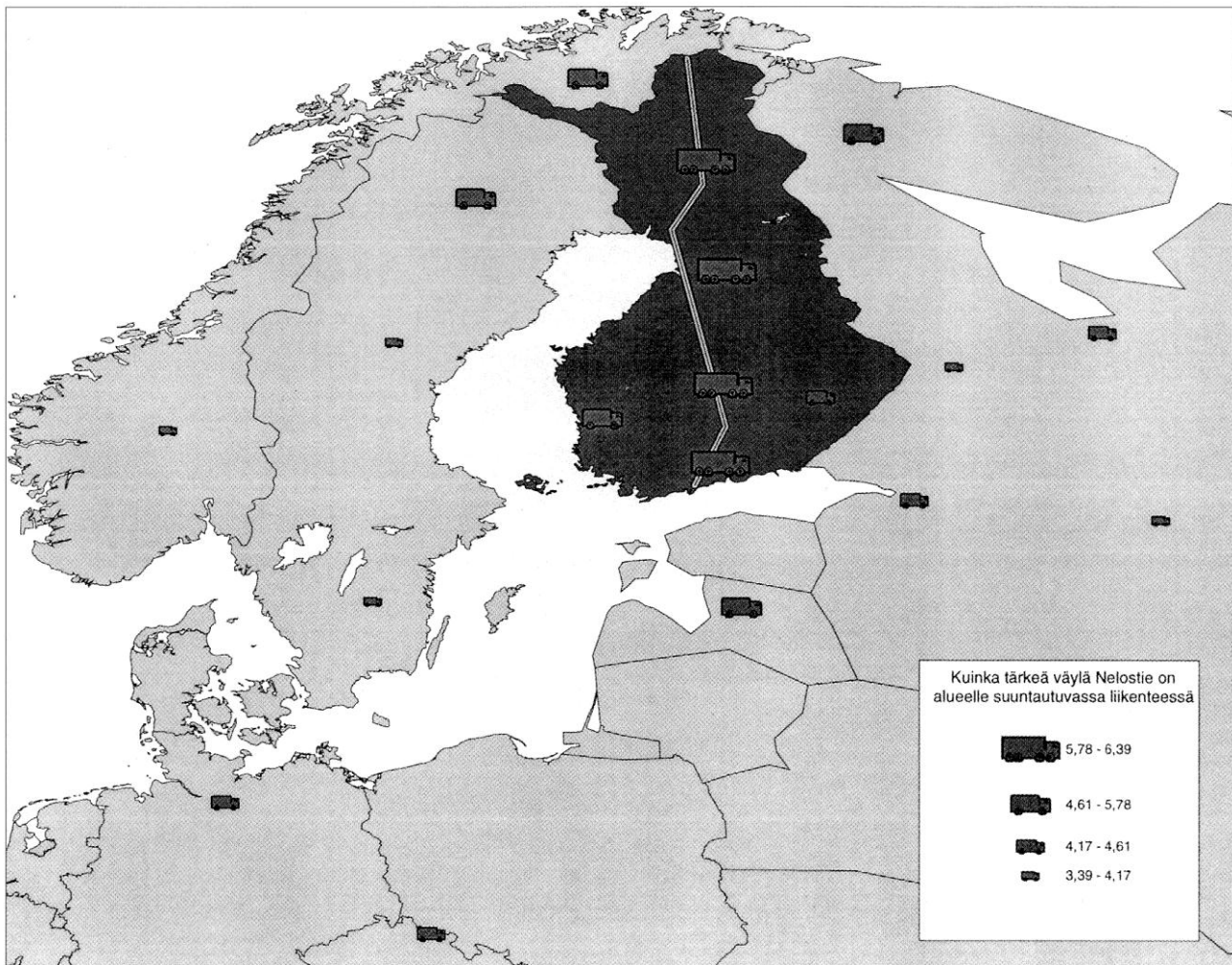
Asiantuntijahaastattelun perusteella Nelostien jatko-yhteyksistä erityisen tärkeitä ovatkin yhteydet Barentsin alueelle ja Baltian suuntaan. Myös Keski-Euroopan ja Pietarin suunta ovat tärkeitä jatko-yhteyksien suuntia. Tien merkitystä kansallises-

sa mittakaavassa puolestaan korostaa se, että maamme kaikki alueet ovat vastaajien mielestä tien tärkeitä jatko-yhteyksiä.

Liikenneturvallisuutta parannettava

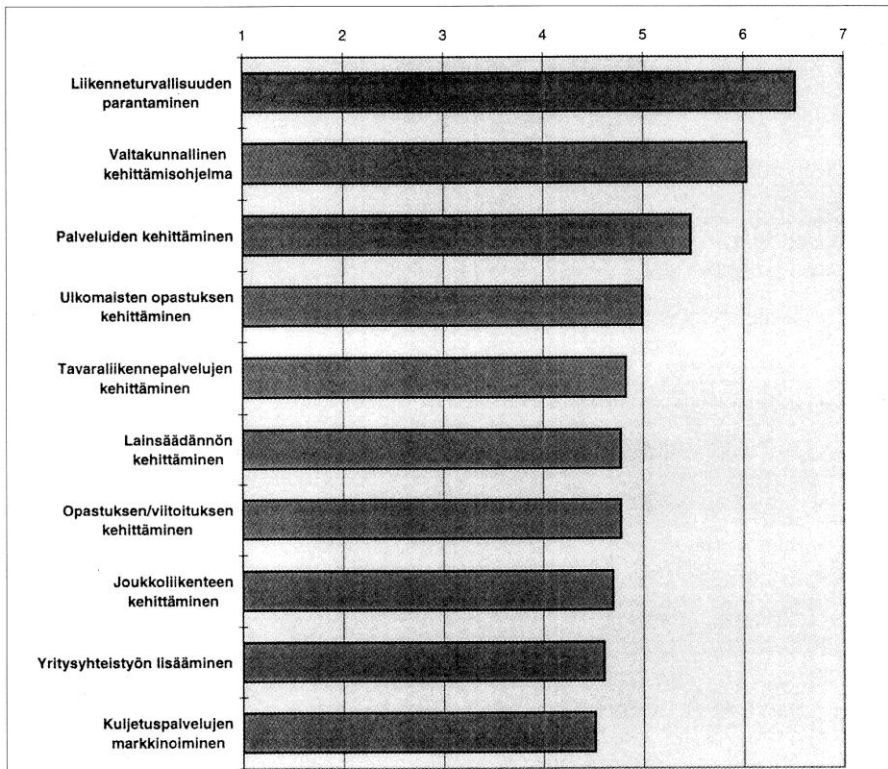
Tärkein kehittämisen kohde on kyselyn perusteella Nelostien liikenneturvallisuuden parantaminen. Nelostien raskaan liikenteen suuri osuus, tien nykyinen standardi sekä maaston mäkiisyys ja mutkaisuus etenkin Keski-Suomessa edellyttävät painokasta otetta liikenneturvallisuuden kehittämiseksi.

Asiantuntijat pitivät liikenneturvallisuuden suun-

Nelostien merkitys kuljetusväylänä lähialueille suuntautuvassa liikenteessä tukee nelostien kansainvälistä visiota vastaajien

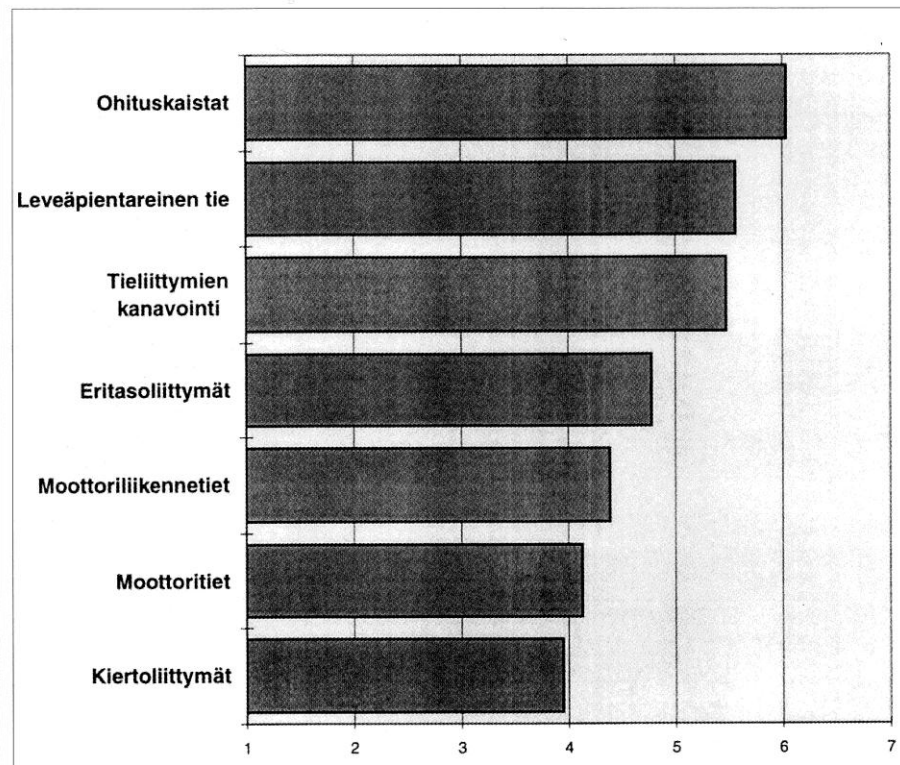
Valtakunnallinen tien kehittäminen tärkeää

Tien standardin valtakunnallinen ja suunnitelmallinen kehittäminen on toiseksi tärkein kehittämisen toimintakokonaisuus. Valtakunnallinen Nelostien standardin ja liikenneturvallisuuden kehittäminen on samanaikaisesti ja osin samoilla ratkaisuilla kehitettäviä toimia. Sujuvaan liikenteeseen kuuluvat ruuhkattomat tiet, turvalliset ohitukset, viihtyisä tien ympäristö, joka pitää pitkäkin matkaa ajavan kuljettajan hereillä sekä tien käyttäjiä palvelevat levähdys- ja palvelualueet. Pistekohtaisten ratkaisujen sijaan on katsottava kokonaisuutta.

Ohituskaistoja pitivät vastaajat tasaisesti läpi Suomen realistisimpana keinona parantaa tien standardia. Ohituskaistojen merkitystä korostivat myös kunta- ja kul-

Nelostiehen liittyvien toimintakokonaisuuksien suunnitelmallisen kehittämisen tarve lähivuosien aikana (1 = ei tärkeää ... 7 = erittäin tärkeä).

nitelmallista kehittämistä hiukan muita osuuksia tärkeämpänä Lusi- ja Jyväskylän välisellä tieosuudella. Helsingin ja Lahden sekä Jyväskylän ja Pihtiputaan välisiä osuuksia pidettiin seuraavaksi tärkeimpinä. Näistä Helsingin ja Lahden välisen osuuden keskiarvoa pudotti se, että muutamat vastaajat katsoivat tulevan moottoritien ratkaisevan välin ongelmat. Merkittäviä eroja eri tieosuuksien liikenneturvallisuuden parantamisen tarpeellisuudesta ei kuitenkaan ollut.

Nelostien standardin kehittämistapojen realismus (1 = ei realistinen ... 7 = erittäin realistinen).

jetussektorin vastaajat. Leveäpientareinen tie nähdään hyvänä ratkaisuna etelä- ja pohjoissuomalaisten vastaajien mielipiteissä, mutta Keski-Suomen mäkisillä ja mutkaisilla tieosuuksilla tämän kehittämistavan painoarvo jäi selvästi pienemmäksi.

Moottoriteitä vastaajat halusivat ennen kaikkea parantamaan Jyväskylän ja Oulun saavutettavuutta. Moottoritietoiveista kolme lukuunottamatta kaikki sijoituivat joko Oulun tai Jyväskylän seuduille. Olemassaolevia suunnitelmia Oulun eteläpuolelle ja Jyväskylän pohjoispuolelle sijoituvista moottoriteistä vastaajat pitivät parhaina. Moottoriliikennetie nähtiin taas yhtenä ratkaisuna Nelostien liikente-

teellisille ongelma-alueille. Eniten mainintoja sai Lusin ja Jyväskylän välinen tieosuus jota pidetään liikenteen pahimpana pullonkaulana ja toisaalta osuuden liikenneturvallisuusohjelmaa pidetään tarpeellisimpana.

Palvelut Eurooppatietasolle

Palveluiden kehittäminen on kolmanneksi tärkein kehittämisen kokonaisuus. Nelostie on TERN-tie, jossa palvelujärjestelmää tulee katsoa kansainvälisen liikenteen näkökulmasta. TERN-verkon teille on olemassa suuntaa antavia ohjeita palveluiden kehittämiseksi. Alueella tarvitaan vetovoimaisia palvelukeskuk-

sia samoin kuin pienempiä keskuksia siten toteutettuna, että palvelukeskusjärjestelmä tukee toisiaan. Harvaan-asutuilla alueilla mm. kuntien ja liikenteen palvelut tulee yhdistää. Keskusseuduilla myös erilliset liikenteen palvelut voivat toimia. Tielinjauksilla tulee tukea olemassaolevan palvelujärjestelmän kehittämistä.

Palveluiden kehittämisessä lähtökohta on olemassaoleva elinkeinoelämä. Elinkeinoelämän tukeminen nähdään vastaajien mielipiteissä tärkeimmäksi tien yhteiskunnalliseen rooliin liittyväksi toimenpiteeksi. Tien ympäristöllisen roolin osalta tärkeimpänä toimenpiteenä pidettiin ympäristön maise-mallista parantamista. Aluekehityksen tukemista ja syr-

jäseutujen asuttuna pitämistä pidettiin selkeästi tärkeämpinä kuin tien ympäristölliseen rooliin liittyviä tavoitteita erityisesti Keski- ja Pohjois-Suomessa.

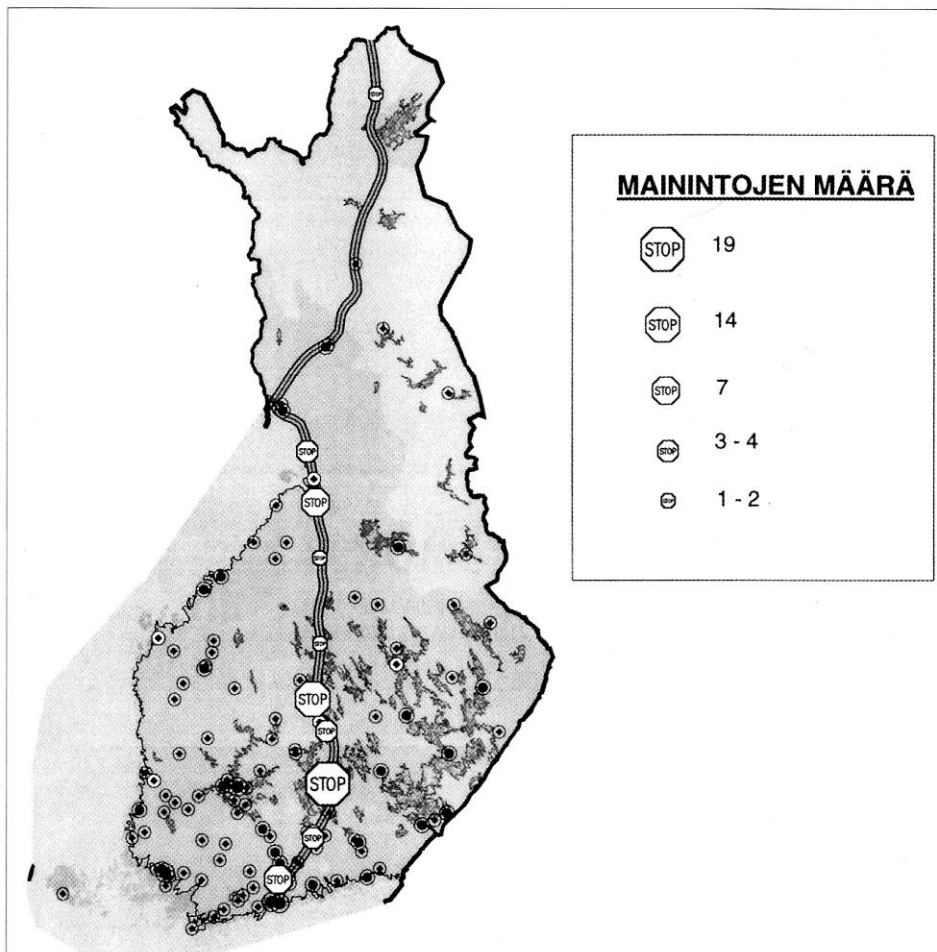
Tavoitteena yhtenäinen palvelutaso

Tärkeimpiä tavoitteita Nelostien kehittämisessä on pyrkiä yhtenäiseen tien palvelutasoon ja imagoon. Yhtenäiseen palvelutasoon kuuluu tien teknisten ominaisuuksien lisäksi muun muassa se, että huoltoasemia ja levähdys- ja palvelualueita on matkan varrella oikea-aikaisesti. Opastus ja viitoitus on toimivaa ja kattaa merkittävän liikkumisessa tarvittavan informaation. Myös maisemalliset tekijät ja viihtyvyys voidaan sisällyttää palvelutasoon kuuluviksi. Tien ympäristön pitäisi olla tasaisen hyvä korostaen alueiden omaleimaisuutta. Kunnille pitäisi antaa mahdollisuus korostaa omaa imagoaan esimerkiksi levähdysalueille sijoitettavien opastaulujen avulla. Samat opastuspaikat mahdollistaisivat vaikkapa nelostien laajemmankin esittelemisen Nelostie-opastaulujen avulla.

Tavaraliikennekeskuksilla lisäarvoa

Kunnat-vastaajaryhmä korosti neljänneksi tärkeimpänä tavaraliikennekeskusten kehittämistä olennaisiin liikenteellisiin solmukohtiin (vrt. LahtiLogistics). Myös teollisuus korosti kuntien tavaraliikennekeskusten kehittämistä. Kuljetukset ja logistiikka onkin verkostoituneelle vientiteollisuudelle usein tuotannon kasvattamisen este, mihin taas tavaraliikennekeskukset oikein toteutettuna voisivat tuoda ratkaisun.

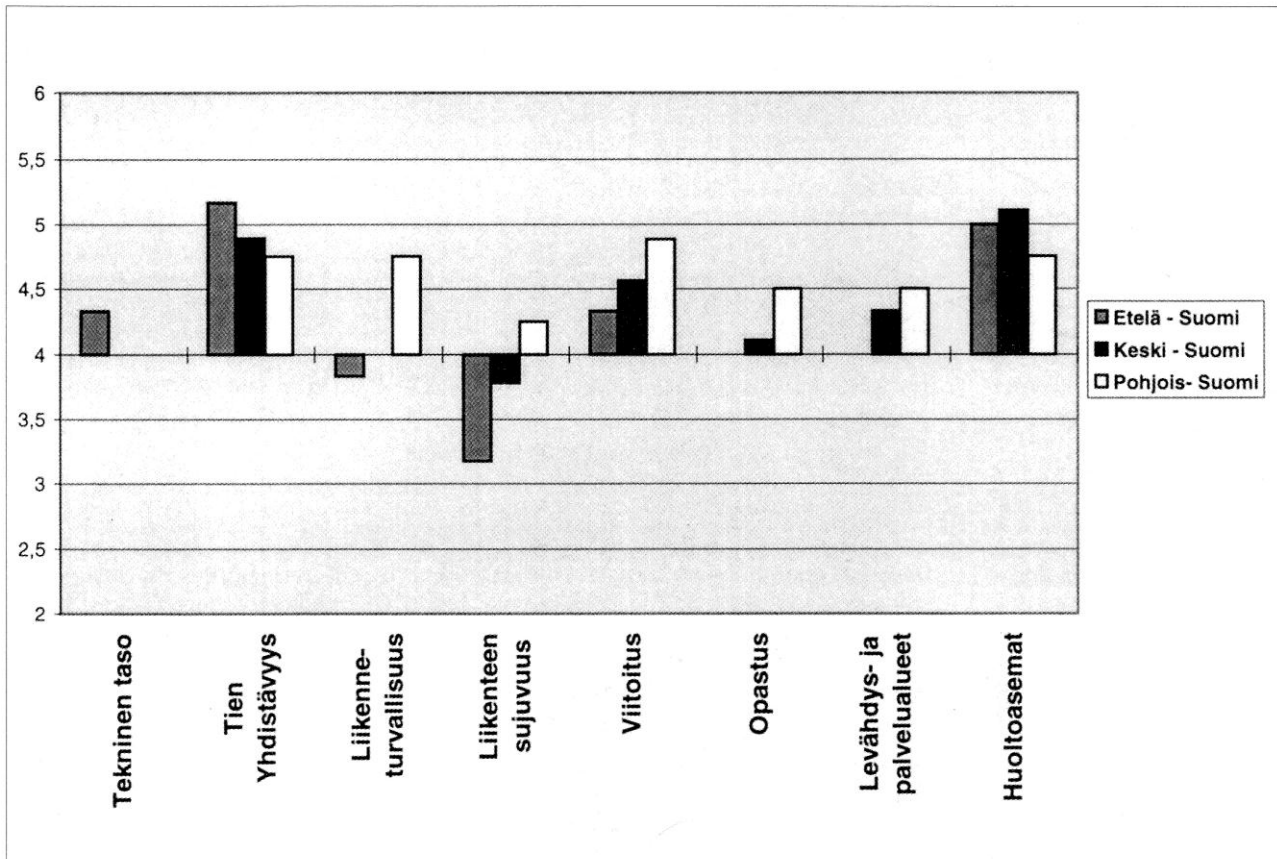
Tavaraliikennekeskusten luonteva paikka on eri lii-

Nelostien liikenteellisesti pahimmat pullonkaulat.

Nelostietä markkinoille

Nelostien taso suhteessa maamme muihin pohjois-eteläsuuntaisiin valtateihin. Vastaukset jaoteltu vastaajan kotipaikan mukaan (1 = erittäin huono ... 7 = erittäin hyvä).

kennemuotojen solmupisteissä kuten Etelä-Suomen satamien yhteydessä sekä Keski-Suomessa liikenneväylien solmukohdassa. Alueittaisessa tarkastelussa tavaraliikenteen kehittämistä pidettiin tärkeimpänä juuri Etelä- ja Pohjois-Suomessa.

Kuljetusliikkeiden näkökulmasta myös lainsäädännön kehittäminen (esimerkiksi lepoaikasäännökset) samoin kuin joukkoliikenteen edellytysten kehittäminen ovat tärkeitä kehittämisen kokonaisuuksia.

Ulkomaisen liikenteen opastusta kehitettävä

Kuljetusliikkeet korostivat tavaraliikennekeskuksia enemmän ulkomaisen liikenteen opastuksen kehittämistä. Alueittain tarkastelussa erityisesti Pohjois-Suomessa korostuu ulkomaisen liikenteen opastuksen kehittäminen. Pohjoisen Barentsin alueella Nelostien jatko-yhteydet ovat luonteeltaan kolmeen eri valtioon, Etelä-Suomen kautta Nelostien yhdistää lisäksi useita alueita ja valtioita, joiden tavaraliikenne- ja matkustajavirrat suuntautuvat Nelostien kautta pohjoiseen.

Nelostien vahvuudet

Nelostien tärkein vahvuus on tien maantieteellinen asema. Myös kyselyn vas-

taajat kokivat tien yhdistävyyden tien suurimmaksi vahvuudeksi verrattaessa nelostietä muihin pohjois-eteläsuuntaisiin valtavyyliin. Huoltoasemien suhteen Nelostie katsottiin myös muita etelä-pohjoissuuntaisia teitä paremmaksi. Osaltaan tämä johtuu siitä, että Nelostiehen tukeutuvia taajamia on runsaasti tien vaikutusalueella ja osittain myös siitä, että tien pitkän matkan liikenne kykenee ylläpitämään myös erillisiä liikennettä palvelevia huoltoasemia sopivissa paikoissa. Tärkeäksi koetun pääväylän pahimmiksi heikkouksiksi suhteessa muihin valtateihin koetaan liikenteen sujuvuus ja liikenneturvallisuus.

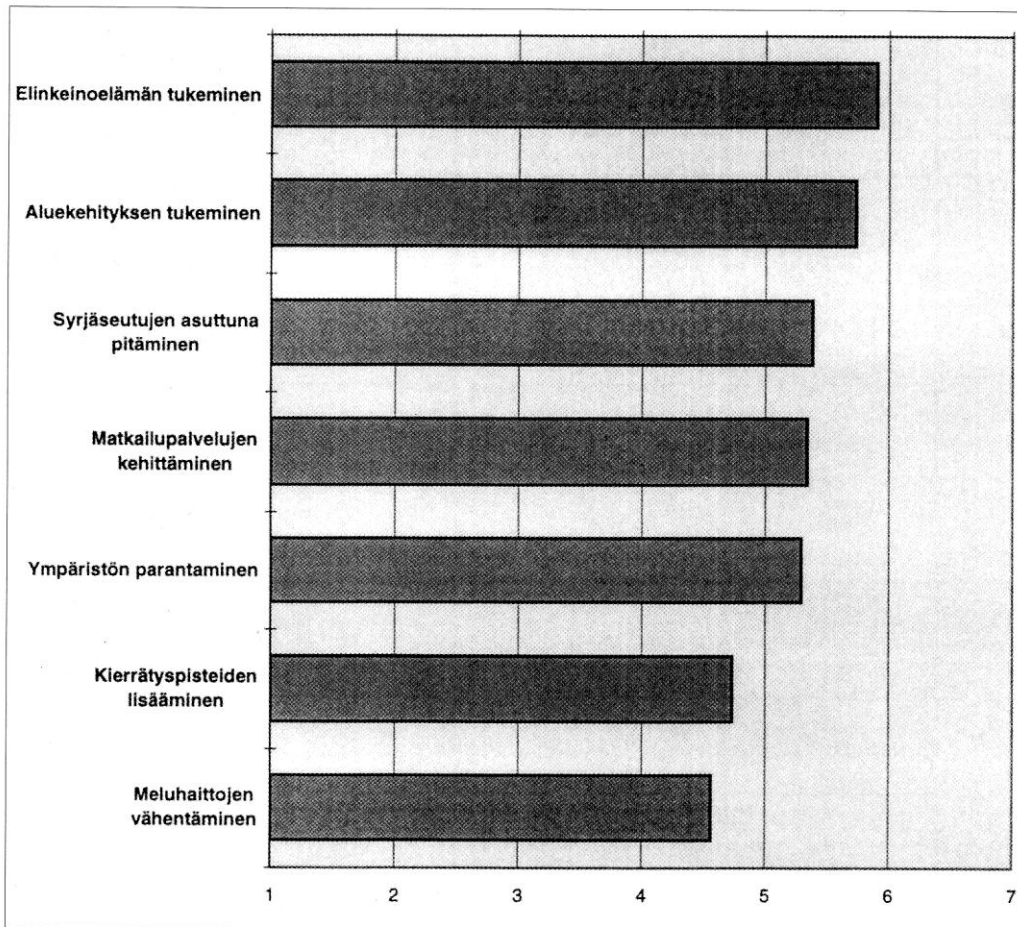
Tien teknisen tason, opastuksen sekä levähdys- ja palvelualueiden osalta Nelostie ei poikkeakaan olennaisesti muista Suomen pohjois-eteläsuuntaisista valtateista.

Tulosten luotettavuus

Työn lähtökohtien, resurssien ja tavoitteiden kannalta tulokset auttavat työn jatkovaiheen suuntaamisen painopistevalinnoissa. Tulosten huolellinen analysointi edellyttää keskiarvojen rinnalla vastausten jakauman analysointia. Haastateltavat yritysten ja organisaatioiden edustajat edustavat organisaatioidensa kautta merkittävää Nelostien käyttäjien osuutta ja suuria suomalaisia veronmaksajaryhtyksiä. Tämän vuoksi heidän näkemyksillään on yleistettävyyttä ja painoarvoa arvioitaessa tien kehittämistarpeita.

Tarkastelemalla pelkästään kaupunkiseutujen seudullista sisäistä liikennettä ja sen liikennetaloudellisia hyötyjä muilla metodeilla, tulokset voivat painottua hiukan eri tavoin.

Jos haastattelu olisi voitu

tehdä kasvokkain haastatteluvien kanssa sekä toistaa haastattelukierroksia vastausten tarkentamiseksi 1–2 kertaa, olisi tulosten luotettavuus parantunut. Kyselyn sisältöä olisi voitu laajentaa ja ottaa mukaan vaikeampiakin kysymyksiä, joita ei 15–30 minuutin puhelinhaastattelussa voida käsitellä. Näin kysely olisi täyttänyt ns. delfoi-menetelmän¹¹ piirteet, jossa pystytään luotettavalla tavalla arvioimaan tulevaisuutta.

Lisätietoja kyselyn ja projektin yksityiskohdista tilaajien edustajien lisäksi FM Teemu Kinnunen (Oulun Viatek Oy, puh. 08-378 311), YM Yrjö Myllylä (Oy Aluekehitys RD, puh. 09-813 7707) ja DI Pekka Kuorikoski (Viatek Oy, puh. 09-43011).

Lisätietoja: Paikkatieto ja paikkatietojärjestelmät. Timo Tokola (toim.) Silva Carelica; 28. Joensuu 1995. Geographical information systems: principles and applications David J. Maguire et al. (toim.) New York 1991.

²Lisätietoja: DELFI-menetelmä. Gary Waissi. Teknillinen korkeakoulu, Tietekniikka. Sarja 6 B. Otaniemi 1979; Miten tutkimme tulevaisuutta. Delfoi-menetelmä tulevaisuuden tekemisen välineenä. Osmo Kuusi. Tulevaisuuden tutkimuksen seura. Helsinki 1993.

Nelostien ympäristölliseen ja yhteiskunnalliseen rooliin liittyvien toimintakokonaisuuksien tarpeellisuus (1 = ei tärkeää ... 7 = erittäin tärkeä).

TAMMET

Aita- ja suojaiverkot
Tammets Tuotanto Oy, Tammisaari
p. 019-26 601
fax 019-24 126 42

Teräslujiteverkot
Polarkudos Oy, Pälkäne
p. 03-577 66 00
fax 03-577 66 55

ASFALTTIOSAAMISEN TIENNÄYTTÄJÄ

SAVATIE OY
AHJOTIE 21, 96300 ROVANIEMI, PUH. 016-3680 111

NISKKA & NYSSÖNEN OY

Vankkaa maanrakentamista
vuosien kokemuksella

- tiet
- sillat
- satamat
- louhinta
- kunnallistekniikka
- pohjarakennustyöt
- vedenalaiset työt
- perustusten vahvistustyöt

Tiilipojanlenkki 1-5 Puh. 09-849 171
01720 Vantaa Fax. 09-849 17 849

SLO

tievalaistus
lampuista turvapylväisiin
vastuuta tuntien

Puh. 010 283 11

Nelostie E 75 ry

Edunvalvontaa 4-tien ja sen
varren kuntien puolesta.

Nelostie on Suomen selkä-
ranka ja tavaraliikenteen
logistiikkaputki.

Lisätietoja: puh. 08-321 4023

KAIKKI
LIIKENNE-
MERKIT
MELTÄ!

- opasteet • vesitiemerkit
- kilvet • pystytystarvikkeet

Puh. 014-720 354, fax. 014-720 044

MERKKIMIEHET

Yliahontie 5, 42700 Keuruu

ASENTEET • AKTIIVISUUS •
RAKENTEET

Regional Development

ALUEKEHITYS RD

LIPPUSIIMASTA

LIIKENNEPORTTAALIIN

LIIKKENEMERKIT JA OPASTEET
PORTTAALIT JA URAKOINTI
VAROITUS- JA SUOJALAITTEET
VAROITUSVILKUT JA PARISTOT
LIPPUSIIMAT JA SULKUPYLVÄÄT
LIIKKENEKARTIOT, kumi ja muovi
LIIKKENNEPEILIT, akryyli ja polykarbonaatti
KIINNITTIMET KAIKILLE PYLVÄSMITOILLE
Ren&Co -TUOTTEET JA VARAOSAT

LIIKKENNETUOTTEET KY **REN&CO**

Puh. 019-6873250, fax. 019-6871626
Liedontie 37, PL 28, 04601 MÄNTSÄLÄ

VOLVO MAARAKENNUSKONEET

MAAHANTUONTI
OY ROLAC AB
KÄRKIKUJA 2, 01740 VANTAA
PUH. (09) 221 950, FAG (09) 2219 5294

Volvo Construction Equipment

ALFA
ALFA-TUOTE
Konttitie 5, 88300 PALTAMO
Puh. (08) 871 911, fax (08) 872 422

TERRAMARE

TERRAMARE OY

Laurinmäenkuja 3 A
PL 14 Puhelin (09) 6136 21
00441 HELSINKI Telefax (09) 6136 2700

Moreenitie 2 Puhelin (08) 5560 500
90630 OULU Telefax (08) 5317 755

- ruoppaukset
- vedenalaiset louhinnat
- paalutukset
- sillat ja satamat
- maa- ja pohjarakennustyöt
- rakennustekniset työt
- stabiloinnit
- kiviainestoitumukset